

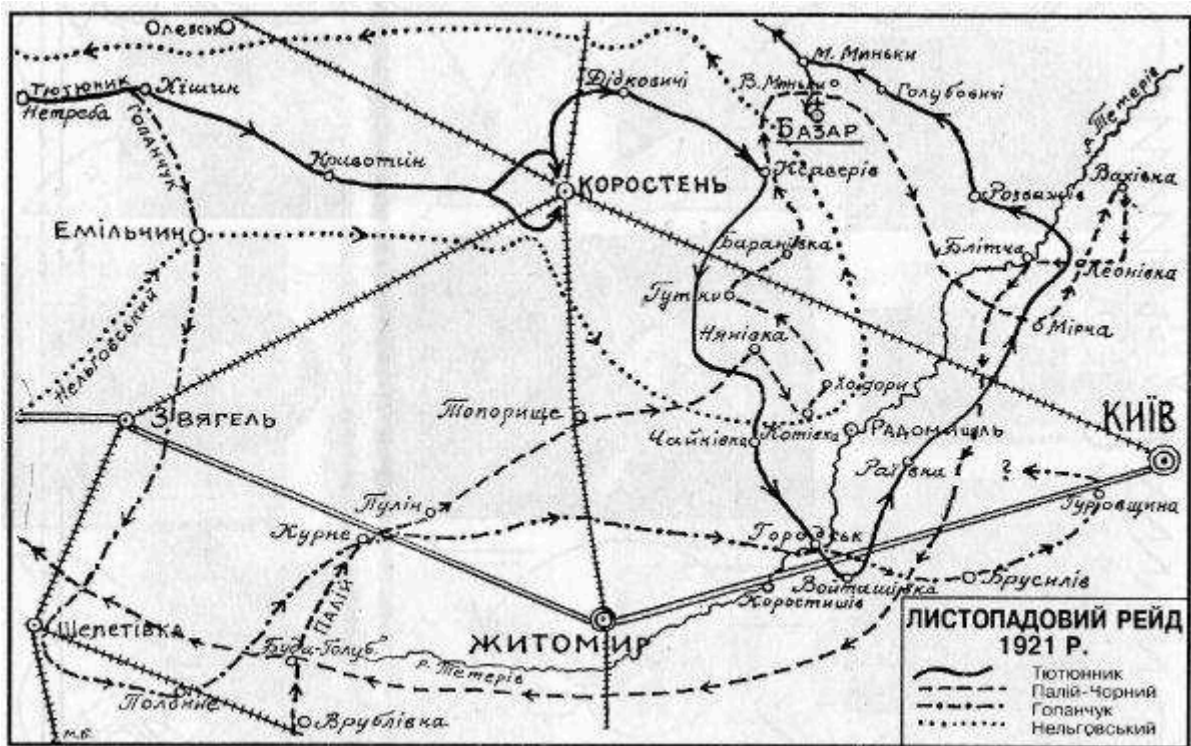
Олевська незалежна республіка, «Поліська Січ»

Корені «Поліської Січі» сягають «Українського національного відродження» (УНВ) – це невелика просвітницька організація яка виникла в кінці 1932 року завдяки зусиллям Т.Боровця та діячів уряду УНР (в екзилі), на базі якої було створено «Армію без держави» УПА «Поліська Січ»

Тарас Дмитрович Боровець

Назва УПА «Поліська Січ», з'являється завдяки зусиллям Тараса Боровця (Бульби), не випадково, так само як і місце формування та розташування самої «Армії без держави» на Житомирщині, з центром у ще недавно прикордонному містечку Олевськ. Саме в Олевському районі в ніч на 4 листопада 1921 року Українська Повстанська Армія під керівництвом Юрка Тютюнника перетнула польсько-радянський кордон, та вийшла на село Майдан-Голишівський, саме в Олевську відбулося перше селянське повстання, що стало першою перемогою «Другого Зимового Походу».

ДРУГИЙ ЗИМОВИЙ ПОХІД. 1921 рік (карта)

Відтак рівно через двадцять років після Другого Зимового Походу, за дорученням Уряду УНР (в екзилі) Тарас Дмитрович Боровець, використовуючи збережене підпілля часів УНР продовжує боротьбу за незалежність України, зберігає назву УПА, та додає до неї, назву підрозділу «Поліська Січ», таким чином з однієї сторони виокремлюючи новостворену збройну силу, а з другої, зберігаючи правонаступництво, починає створювати повстанчу армію, маючи за мету відновити Українську Народну Республіку, та її Збройні Сили. За всіма ознаками діяльності Т.Боровця (Бульби), за послідовністю, та відданістю, у боротьбі за відновлення незалежності України, його впевнено можна назвати міністром оборони, адже Т.Д.Боровець, не займався створенням нових партійних структур, котрі розбудовували власні збройні формування, що в цілому призвело до плачевного результату, він чітко усвідомлював, що виконання наказів Державного Центру є першим та головним кроком у відновленні державності УНР.

Тарас Бульба-Боровець (2 вересня 1941 р.)

21 серпня 1941 року у ході Олевської наступальної операції проти червоних окупантів підрозділи Поліської Січі під командуванням поручника Омелянова в кількості не менше 300 чоловік остаточно заволоділи Олевськом і поширили свій контроль на територію Олевського, частини Овручського, Ємільчинського, Лугинського районів Житомирської області. Німецький окупант на цю територію ще й не потикався, а залишки більшовицького окупанта були розгромлені наголову. Олевськ став столицею вільної української республіки, яка увійшла в історію під назвою Олевська республіка, територія та населення якої були більші за такі держави, як Бельгія, Нідерланди. Республіка мала власне військове формування УПА «Поліська Січ» штаб якого містився в одноповерховому будинку зведеному 1905 року, в штабі зберігалися національні цінності – Прапори УПА «Поліська Січ», Олевської республіки, прапор подарований Президентом УНР в екзипі А.Лівицьким, ікона Божої матері подарована Митрополитом

Іларіоном (в миру професор Іван Огієнко), стояла цілодобова Почесна варта біля них. Тут же розміщувався Олевський гарнізон Поліської Січі із трьох сотень піхоти, 1-ї кулеметної сотні та 1-ї сотні підстаршинської школи. Сьогодні це приміщення сучасного державного навчального закладу «Олевський професійний ліцей», символічним є той факт що в 1921 році в цьому ж будинку перебував штаб УПА Юрка Тютюнника що рейдував Другим зимовим визвольним походом. Тимчасово обов'язки начальника штабу УПА - «Поліська Січ» виконував полковник армії УНР Іван Комар-Рогатий, а потім полковник Петро Дяченко, в минулому командир кавалерійського полку «Чорних Запорозжців» армії УНР, пізніше штаб Поліської Січі очолив Петро Смородський, полковник армії УНР. Решта військ дислокувалася по всьому Поліссі. Республіка мала свою українську міліцію яку було утворено з місцевих жителів, Т.Бульба-Боровець провів перше засідання за участі олевчан на квартирі поручника Якова Дорошенка, охарактеризувавши мету та завдання своєї діяльності, наголосив на необхідності активної боротьби проти окупантів та створення самостійної української держави. До заволодіння Олевськом, взявши під свій контроль м.Рокитно Рівненської області, 24 липня 1941 року о 14-й годині Т.Бульба-Боровець проголосив АКТ САМОСТІЙНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ. Проголошення «Акту самостійності Української Держави» в першу чергу було декларуванням перед німецькою військовою владою та місцевим українським населенням свого головного ідеалу – незалежності України. Передумовою створення Олевської Республіки було доручення Президента УНР в екзилі Андрія Лівіцького від 20 червня 1940 року, за вказівкою якого діяв Т.Бульба-Боровець. На таємному засіданні Державного Центру УНР було затверджено план, який передбачав перетворення УНВ на повстанську армію. Зокрема планувалось створити: «Волинську Січ», «Поліську Січ» та «Полтавську Січ», Тараса Дмитровича Боровця призначено керівником усього підпілля УНР, та командиром майбутньої повстанської армії. Метою було формування Українського війська та відновлення території Української Народної Республіки яку визнали більш 30-ти держав світу. Олевська республіка та військові формування які налічували 10 000 вояків фактично підпорядковувались Отаманові Тарасу Бульбі – Боровцю який прославив Житомирщину неспинною боротьбою проти совєцьких та німецьких окупантів. Головою уряду який на той час працював в будинку теперішньої поліклініки був Борис Симонович. Відповідно до договору від 5 серпня 1941 року укладеного у Львові на засіданні Т.Бульби-Боровця та представників ОУН(м), полковника Миколи Сціборського (1939 року М.Сціборський за дорученням А.Мельника розробив проект Конституції

України) й сотника Омеляна Сеника ,про надання кадрової допомоги мельниківцями Поліській Січі, Олег Штуль – Жданович ,який народився в с.Лопатичі Олевського району був представником ОУН(м), відав зовнішніми зносинами ОНРУ, пізніше з 1 листопада 1964 року Олег Штуль очолив Провід Українських Націоналістів. У селах підконтрольних республіці були утворені сільські управи, на чолі яких стояли старости, за національністю українці. Старост сільських управ, обирали на загальних зборах села,в деяких селах Олевщини самоврядування протрималось до квітня 1942 року. Влада республіки не забувала і про освітян, зокрема на нараді активу та голів сільських управ 31серпня – 1 вересня 1941 року для забезпечення працівників шкіл продуктами харчування було запропоновано видавати учителям по 8 кг. борошна щотижня. Друкувалась газета «Гайдамака». Печатка Головної Команди посередині містила вічний символ української держави Тризуб навколо якого розміщено напис: «Головна Команда Української Повстанчої Армії «Поліська Січ». В кінці серпня 1941 року вояки Поліської Січі, українська міліція та старости сільських управ, на міському стадіоні (де зараз дитячий садочок № 19) урочисто прийняли присягу. Тут була присутня велика кількість населення, зокрема вчителів та лікарів. Обов'язковим атрибутом був жовто - блакитний прапор. До прийняття присяги настоятель Свято-Миколаївського собору в Олевську, роботу якого відновлено за вказівкою Т.Бульби, Михайло Симонович відслужив молебень (до цього при окупації України більшовиками приміщення храму використовувалось як тарний склад). Михайло Симонович який відав питаннями віросповідань та культури ОНРУ зауважив , що радянської влади в Україні більше не буде, як не буде й німців, він сказав: «Ми з вами повинні вести боротьбу за самостійну українську державу...».

В Олевську , під час страшної кровопролитної війни, запанував мир та порядок. УПА «Поліська Січ» майже півроку не пускала окупантів незалежно в яку б уніформу загарбники не були зодягнені, на величезну територію в трикутнику Слуцьк – Гомель – Житомир із понад мільйонним цивільним населенням. Колгоспи були розпущені - проведено розподіл землі, майна та худоби на індивідуальні господарства. На сотнях кілометрів було відновлено телефонний зв'язок . відроджувалися підприємства: фарфоровий завод, меблева фабрика, підприємство гончарного посуду, було заплановано пуск електростанції, лагодились мости, дороги, запрацювали українські школи, церкви. Як зазначав Т.Бульба-Боровець: «Все це виробництво організовує сам робітник на тимчасовому положенні про трудову власність, в якому проектується оформити того робітника в

майбутньому, як дійсного власника-акціонера заводу чи фабрики». Обновлюється всестороннє, досі придушене терором більшовицьких банд, громадське життя.

Олевська республіка, як і планувалось, стала початком відродження держави Українська Народна Республіка, задля відновлення якої, під керівництвом Президента та Уряду УНР в екзилі, завжди діяв Отаман Тарас Бульба-Боровець. Олевська республіка є тією ланкою котра з'єднає Українську Народну Республіку з сучасною Україною, з нагоди відновлення державної незалежності України, Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі за віддану й жертвенну підтримку Державного Центру УНР в екзилі в його боротьбі за волю і державну незалежність України, нагородив Генерала Хорунжого Тараса Бульбу-Боровця Грамотою. 22 серпня 1992 року у Києві Вірчі Грамоти, гетьманські клейноди, печатка та прапор УНР було передано як правонаступниці незалежній державі Україна.

Отаман Тарас Бульба-Боровець з Президентом УНР в екзилі
Василем Лівичем. 1947 рік

«Створити на терені Полісся, не опанованого жодним із окупантів, військову революційну базу, оперту на піддержці українського громадянства. В розбудові тієї бази мають змогу взяти участь всі самостійницькі українські сили. Основою цієї акції треба вважати Поліську Січ» (із домовленостей між Т.Бульбою-Боровцем та ОУН А.Мельника).

«Ідея справедливого народноправного державного ладу в Україні стала моєю життєвою метою, за яку я був готовий іти на всяку

жертву , включно з своїм життям.» (Т.Бульба-Боровець. «Армія без держави»).

«УПА не підлягає жодній політичній партії. Свою діяльність УПА підпорядковує тільки законному Урядові української держави».(із програми УПА ПС «За що бореться Українська Повстанча Армія»).

17 липня 1947 року Президентом А.Лівицьким в екзипі Т.Бульби-Боровцю видано лист-уповноваження засвідчений підписом та печаткою Президента і Головного Отамана Української Народної Республіки з наступним текстом: «Пред'явник цього, Отаман Тарас Бульба-Боровець, Головнокомандуючий українських повстанчих військ, користує з мого довір'я та уповноважений вести переговори як з українцями, так і з представниками чужих держав в справі визвольної боротьби України. Рівночасно Отаман Т.Бульба-Боровець має право організації відповідних консультаційних органів та інших установ для висвітлення української Справи перед ширшим світом. »

Ми нащадки славної нації маємо пам'ятати власну історію, шанувати борців за незалежну українську державу. В 2008 році на фасаді будинку в якому перебував штаб УПА ПС, з нагоди 100-ліття з дня народження видатного українця встановлено барельєф з портретом Тараса Бульби-Боровця та меморіальну дошку. В 2011 році рішенням Олевської міської ради, на добровільні внески олевчан до 70-річчя створення Олевської республіки в м.Олевськ встановлено пам'ятний знак «Олевській республіці». В 2016 році, одна з найбільших вулиць Олевська отримала назву: вулиця «Олевської республіки».

На сьогодні розсекречуючи архівні документи, держава робить перші кроки, які в подальшому сприятимуть відновленню реальних подій та достойному вшануванню борців, які не зважаючи ні на що, боролись та віддавали своє життя, за право українців жити у власній державі.

Підготував Юрій Ковалінський.

Використано матеріали: мемуари Тараса Бульби-Боровця -«Армія без держави», «Український національний рух опору Тараса Бульби-Боровця: історичний нарис» - Сергія Стельниковича, «Січ Тараса Бульби в Олевську» - Олексія Опанасюка, «Нарис історії діяльності ОУН під проводом А.Мельника у другій половині 1941 року на Житомирщині»-Івана Ковальчука, Сергія Стельниковича.

Архівні документи,віднайдені та упорядковані професором Володимиром Сергійчуком.

